

CESTUJTE PĚŠKY jako kdysi naši předkové

Na začátku každé cesty poutníka je přání... Přání změny, nových začátků a možná i přání útěku od každodennosti, rutiny a komfortu. Občas není nic jednoduššího než si sbalit batoh, obout pohodlné boty a vydat se vstříc cestě, na které zklidníte duši i mysl.

Při cestě respektujte sebe a své tempo. Nesazte se dodržet plán za každou cenu. S úctou přistupujte k přírodě i lidem, které na cestě potkáte. A hlavně načerpejte energii, kterou poutní místa i krajina, ve které stojí, oplývají.

Stále více z nás si uvědomuje, že návrat ke způsobu cestování našich předků skýtá neobyčejnou sílu pro život a možná i odpovědi na nezodpovězené otázky.

I proto poutnictví v dnešních dobách zažívá renesanci. Navíc je chůze v souladu s přírodou. Přirozený pohyb, který nenarušuje krásu krajiny kolem nás a umožňuje odpoutat se od světa plného techniky a světských požitků.

POUTNÍ MÍSTA BEROUNSKA, BRD A PODBRDSKA

Vydejte se s námi na putování a poznejte místa, kde se psaly české dějiny.

BAROKNÍ AREÁL SKALKA 2C

Jako balzám na duši působí atmosféra barokního areálu umístěného na okraji Brdské vrchoviny. Malebné místo tvořené kostelíkem, klášteřem a křížovou cestou vedoucí k poustevně vzniklo rukou Kryštofa Dientzenhofera koncem 17. století na popud majitele mníšického panství.

Inspirací mu pro stavbu kostelíka sv. Máří Magdalény byla kaple v jeskyni La Sainte Baume v jižní Francii. Po roce 1762 spravoval Skalce řád františkánů a místo se záhy stalo oblíbenou duchovní zastávkou při pouti z Prahy na Svatou Horu v Příbrami. Na krásě Skalce neubrala ani devastace způsobené necitlivým poddolováním poutního místa v 50. letech minulého století. Od roku 1989 je Skalce postupně opravována a nabízí kýžený únik od všedních starostí. A zatímco duševní energii načerpáte procházkou po barokním areálu nebo při pohledu na zámek Mníšek pod Brdy ukrývající se v údolí, kalorickou energii dojdete v místního stánku, kde si nad hřejivým ohněm sami opečete nějakou tu klobásku.

čebně lázně, které využívaly dodnes vyvěrající léčivý pramen sv. Ivnana. V meziválečné době zde sídlil Katolický ústav na výchovu učitelů. V období komunistické vlády se klášter přeměnil v tábor nucených prací a věznicí. Od roku 1994 v budově kláštera sídlí Vyšší odborná škola pedagogická.

SVATÁ HORA V PŘÍBRAMI 2E

Obdivovaná mariánská perla středních Čech se v minulosti stala místem mnoha zázraků, pro které se proslavila po téměř celém světě. Barokní komplex nechal vybudovat řád jezuitů v 17. století podle návrhu italského architekta Carla Luraga. Svatohorské bohatě zdobené ambity spojující hned čtyři osmiboké kaple dávají jen tušit, jaké slávy se muselo poutní místo těšit v době svého největšího rozkvětu. Celému areálu věvodí na vyvýšené terase bazilika Nanebevzetí Panny Marie, která ve svém nitru ukrývá stříbrný oltář. Druhým skvostem Svaté Hory je kaple sv. Máří Magdalény zdobená umělými krápníky, které mají vzbudit dojem umělé jeskyně. V rámci komentovaných prohlídek uvidíte hodinovou věž, sklepy pod proboštvím nebo svatohorskou zvonici s osmi zvony. Vedle samotného poutního místa je přístupná také část barokního kláštera se Svatohorským poutním muzeem. Z centra Příbrami vede na Svatou Horu 450 m dlouhé kryté schodiště s 343 stupni postavené v 18. století.

TETÍN 2B

Dalším poutním místem Berounska je báje opředený Tetín spjatý s počátky české státnosti. Ačkoliv svým jménem odkazuje na pověst o Krokových dcerách, Tetín se do paměti českého národa vepsal spíše vraždou první české světice a babičky sv. Václava, kněžny Ludmily.

Starodávná obec stojící na skále, ze které se otevírá romantický výhled do údolí řeky Berounky, se pyšní trojlístkem kostelů a romantickým výhledem do údolí řeky Berounky. Nejmenší z tetinského trojlístku, románský kostel sv. Kateřiny Alexandrijské, byl postaven okolo roku 1200 pravděpodobně na místě starší stavby z období života sv. Ludmily. Nachází se v centru obce hned vedle barokního kostela ze 17. sto-

letí zasvěceného sv. Ludmile. Poslední z kostelů stojí nad příkrými skalami nad řekou na místě údajného pohřbu sv. Ludmily. Kostel sv. Jana Nepomuckého dnes slouží jako galerie. Všechny tři sakrální památky navštívíte díky místní průvodcovské službě.

Kaple Panny Marie Bolestné v Berouně 2B

Novogotická stavba podle projektu Josefa Mockera ukrývající se nad královským městem Beroun nahradila původní dřevěnou poutní kapli stojící nad léčivým pramenem. Podle legendy si vodou ze studánky zraněný poutník omýval ránu na boku, která se vzápětí zacelila. Příběh se rychle rozšířil po okolí a vodě byla připisována zázračná moc. Lidé místo pojmenovali U Boží vody.

Klášteř Svatá Dobrotivá v Zajčevě 1D

Když se dle legendy na místě zvaném Ostrov zjevila Oldřichu Zajíci z Valdeka Panna Marie, nechal na tomto místě ve 13. století zbudovat klášter a pozval do něj augustiniánský řád. Klášter v Zajčevě se tak

interiéru kostela se snoubí různé slohy v harmonickém rozložení. Barokní oltář, který dominuje vnitřku kostela, po stranách doplňují oltáře v rokokovém stylu a dodnes funkční klasicistní varhany.

Kostel Povýšení sv. Kříže v Rožmitále 1E

Církevní stavba je nejstarší památkou města Rožmitál pod Třemšínem a dominantou Starého Rožmitálu. Největším skvostem kostela jsou historické varhany, někdy přezdívané též Rybovy,

kteří byly do kostela pořízeny v polovině 18. století. Na varhanech s více než 700 pišťalami hrával starožitný talský regenschori Jakub Jan Ryba svou Českou mši vánoční. Tradice se dochovala dodnes, a tak se

Tu nechali postavit jezuité z nedaleké Březnice podle plánu architekta Carla Luraga. Poutě ke kostelu se pořádaly až do roku 1773, kdy byl majetek jezuitů na základě buly papeže Klementa XIV. připojen k Bubovické farnosti.

Kostel Narození Panny Marie v Počaplech 2B

Barokní kostel byl postaven podle návrhu významného architekta Kiliána Ignáce Dientzenhofera. Kamenná stavba vznikla na místě původního dřevěného kostela, který zde stál již od 14. století.

Kostel sv. Kateřiny v Choťči 2B

Jednoduchá barokní stavba z konce 17. století zaujme svými nezvykle nízkými věžemi. Kostel nechal

postavit podle návrhů Jana Baptisty Mattheyho tehdejší majitel Choťče Bilek z Bilen-

tóny Rybovy mše rozezní každoročně o štědrovečerní bohoslužbě.

Kostel sv. Jana Křtitele na Velizu 1B

Zalistujeme-li v Kosmově kronice, nalezneme legendu, podle níž byl na vrchu Veliz zajat přemyslovský kníže

Jaromír. Ten z vděčnosti po záchraně Hovorovou družinou nechal na vrchu postavit kapli, která byla později zasvěcena sv. Janu Křtiteli. V 11. století byl Veliz darován benediktinům, kteří zde zřídili poustevnu, kamenný kostel, proboštví a založili tradici poutí na Veliz.

Kostel sv. Barbory v Pročevilech 1F

Nad nenápadnou věskou Pročevily stojí barokní osmiboký kostel sv. Barbory, který vznikl přistavením ambity a věže zvonice k poutní kapli ze 17. století.

berku. Původní vysoké štíhlé věže byly do dnešní podoby upraveny v 19. století. Důvodem bylo zřícení jedné věže po zásahu bleskem.

PŘÍBRAM

Svatá Hora v Příbrami

Maková hora ve Smolotích 2E

O duchovní význam poutního místa Maková hora se zasloužilo škapulířské bratrstvo, které uctívalo především Pannu Marii Karmelskou. Té a sv. Janu Křtitele je zasvěcen vrcholně barokní kostel z dílny architekta Canevalloho, který přitahuje pozornost svojí symetričností. Ačkoliv si kvůli vzrostlým stromům výhled z vrcholu příliš neuzijete, Maková hora oplývá neopakovatelným geniem loci, pro který si ji zamilují všichni poutníci.

BEROUN

Svatý Jan pod Skalou

SVATOJAKUBSKÁ CESTA

Pod označením Svatojacobská cesta, která je v terénu na rozcestnicích Klubu českých turistů značená svatojacobskou mušlí, se ukrývá historická síť 12 poutních cest vedoucích k hrobu svatého Jakuba Staršího v katedrále ve španělském Santiagu de Compostela. Několik jejich větví protíná také Českou republiku včetně Berounska, Brd a Podbrdsko. Všerubská i Železná trasa začínají shodně v Praze a souběžně vedou až na Zbraslav, kde se rozdělují, aby se v sousedním Německu opět spojily. Všerubská trasa stoupá od řeky Vltavy na brdské Hřeben, kde se ukrývá barokní areál Skalce, a po

Barokní arál Skalka

MNÍŠEK POD BRDY

jejich vrcholcích pokračuje ke Svaté Hoře v Příbrami. Železná trasa protíná celé Karlštejnsko až ke Svatému Janu pod Skalou, prochází přes královský Beroun a napříč Křivoklátskem pokračuje do údolí řeky Berounky.

DOBŘIŠ

Svatojacobské cesty nespojují pouze poutní místa, ale také zajímavé výletní cíle a historická místa. Vydat se tak na svatojacobskou pouť můžete, i když jste zapříslahý ateista.

OBJEVTE TOHO VÍCE

Kdykoliv se v minulosti stalo něco mimořádného, byl k připomnění vztyčen křížek, Boží muka či postavena kaplička. Dnes je tak naše krajina protkána drobnými památkami. A nejen těmi, ale i cestami, po nichž se krácelo. Objevte toho více.

Berounsko

- Majestátní barokní kostel Narození Panny Marie ve Zdicích byl nýmým svědkem svatby Karla Jaromíra Erbena.
- Pro svaté ostatky nechal Karel IV. zbudovat na Karlštejně kapli sv. Kříže, tu zdobí několik desítek deskových obrazů od mistra Theodorika.
- Poutním místem křivoklátských myslivců je kaplička sv. Eustacha, který je jejich patronem.
- V roce 1856 proběhla v Nižboru misie kapucínů, již dodnes připomíná misijní kříž vypínající se u zdejšního zámku nad Berounkou.
- Umělecké litinové náhrobky stojí na unikátním lesním hřbitově v Novém Jáchymově.
- Zvonice v Borku u Suchomast sloužila snad už od počátku 17. století, její zvony byly na poplach ještě za druhé světové války.

BRDY A PODBRDSKO

Mušle - symbol Svatojacobské cesty

Několik stovek let využívali poutníci cestu mezi Svatou Horou v Příbrami a Březnicí, kterou dnes lemuji vyklenkové kapličky. Jako projev díků za uzdravení nechal u Vacíkova dle pověsti mladý kníže vztyčit litinovou sochu Panny Marie, zvanou Železná panna.

Brdy a Podbrdsko

- V lesích nad Hořejším Padrčským rybníkem se nacházejí zbytky zaniklého benediktinského kláštera Teslíny, ten vznikl už na počátku 11. století.
- Kaple Proměnění Páně na vrchu Třemšín stojí na vrchu Třemšín stojící nad zasypanou studnou, která dříve patřila ke zdejšmu hradu.
- Zákklady jednoho z nejstarších klášterů v Čechách leží na ostrově sv. Kiliána u vltavské Dvle.
- U pozůstatků bývalé kapličky sv. Antonína Paduánského v Řitce stojí dnes kříž.

BETLÉMÁŘSKÉ TRADICE

Poutě do Svaté země patří k nejstarším poutím v historii lidstva i samotného křesťanství. Hlavní motivací byla místa spojená s životem Ježíše Krista, ke kterým se neodmyslitelně řadí i Betlém. A právě pouť, na kterou se vydali věřící, aby se Ježíši poklonili, se stala významným motivem v naší lidové tvorbě - od kolek až po vytváření betlémů z nejrůznějších materiálů.

BETLÉMY NA BEROUNSKU

S řemeslnou zručností betlémářů se seznámíte v Muzeu betlémů v Karlštejně. Uvidíte betlémy statické i mechanické. Největší raritou je však Karlštejnský královský betlém, který je největším loutkovým betlémem

BRDY A PODBRDSKO

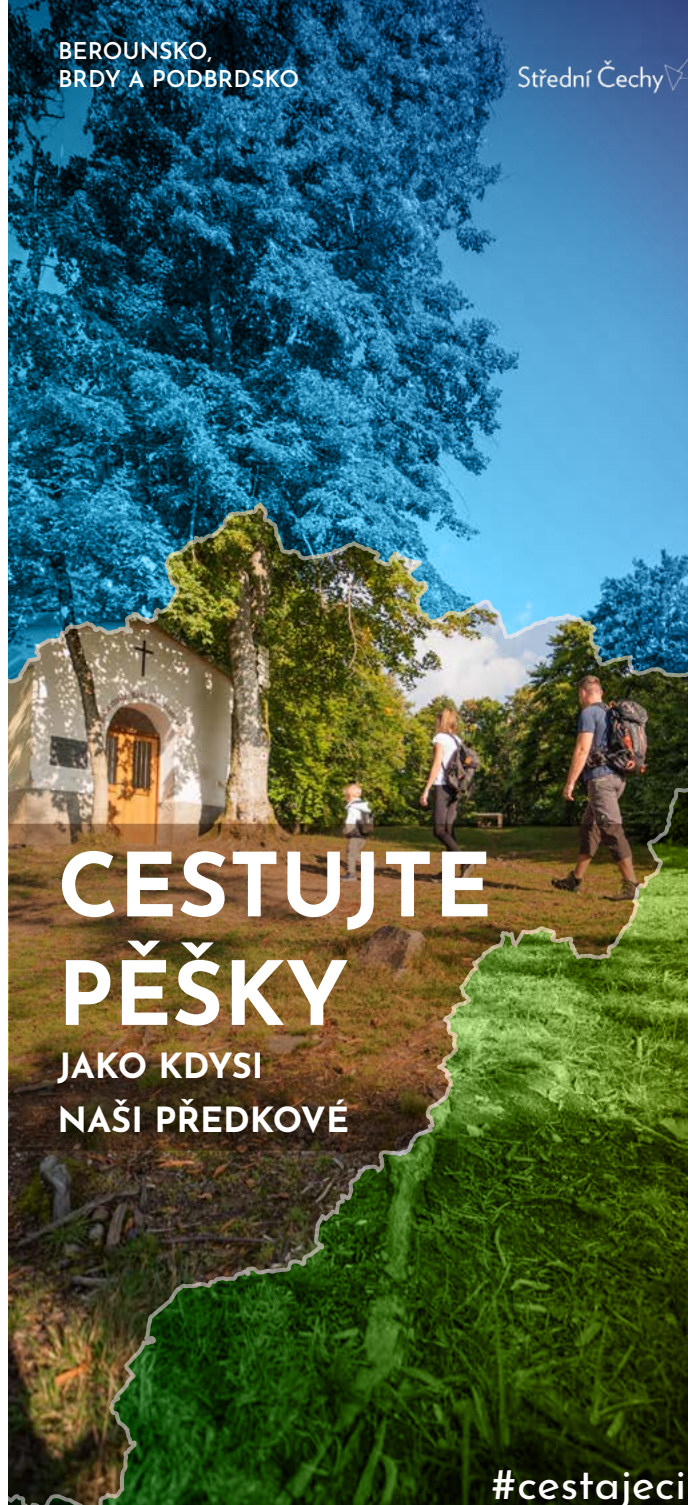
DALŠÍ MÍSTA A SLUŽBY

• Svatojanská pouť (sv. Ludmila)
• Tetín
• Berounsko, Brdy a Podbrdsko
• Poutní květena a černo (sobota po svátku sv. Václava)
• Svatojanská pouť (sv. Jan pod Skalou)
• Prácheň
• První polovina zří
• Korunovace sošky Panny Marie Svatohorské
• Prácheň
• První polovina černo
• Skalce pouť (Mníšek pod Brdy)
• Konec černo

KALENDÁŘ AKČÍ

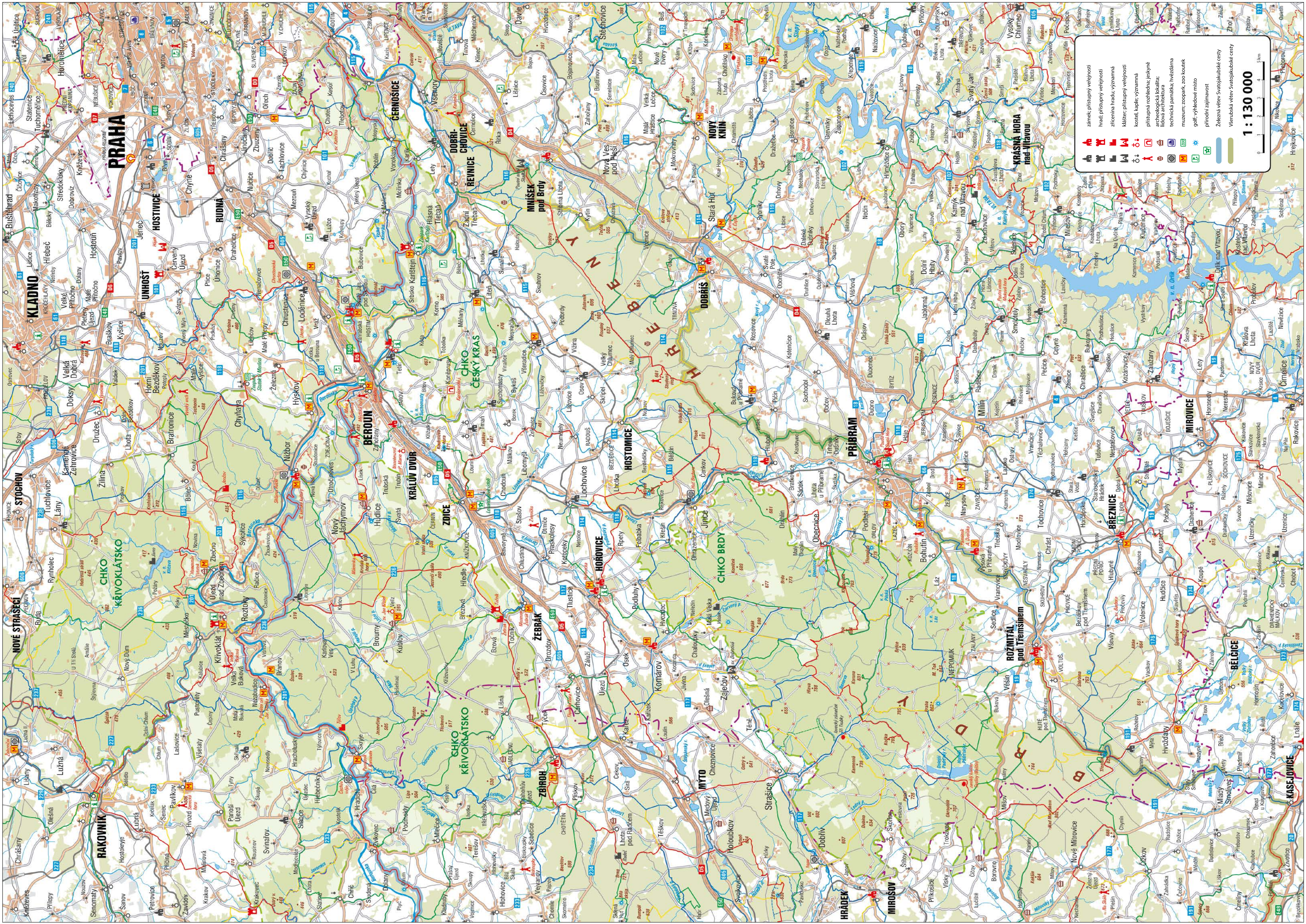
Vše se dozvíte prostřednictvím QR kódu
Co dalšího zřít?
No a samozřejmě, i když je poutování o prožitku z cesty, tak je potřeba řešit i další otázky. Kde složit po cestě, hvozdu o vřepencového území Českého krasu?
Kom se vydat dle do brdské krajiny ticha, křivoklátských tří chráněných oblastí totiž účaruje každému místu, která mohou promlouvat k poutníkům. Genus loci Berounska, Brdy a Podbrdsko ukrývají mnoho dalších
Berounsko
www.berounsko.net
@berounsko
Brdy a Podbrdsko
www.brdypodbrdsko.cz
@brdyapodbrdsko
Příspěvek rozpočtu Středočeského kraje. Vydáno v roce 2022
www.strednicesty.cz
@strednicesty
Střední Čechy
Material vznikl za finančního příspěvku Středočeského kraje. Vydáno v roce 2022
www.strednicesty.cz
@strednicesty

CESTUJTE PĚŠKY JAKO KDYSI NAŠI PŘEDKOVÉ

#cestajecil

1 : 130 000

zámek, přístupnost
hrad, přístupnost
zřícenina hradu, významná
klášter, přístupnost
kostel, kaple, významná
přístupnost rozhledna, jeskyň
archeologická lokalita,
letove architektura
technické památky, hvězdárna
muzeum, zoopark, zoo, koutek
golf, vyhledové místo
přírodní památka
Zelená územní studie
Vesulecká větev Svatojakubské cesty

2

1

2

1

A B C D E F

A

B

C

D

E

F